

40 ՓՐՅ.

ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

40 ՓՐՅ.

Ազգային, Քաղաքական, Բանասիրական եւ Զուարճալիք

Խմբագրատեղեւ Մ. ՍՈՒԼԹԱՆՅԱՆ

Հասցէ, Ղալաթի մարտունկեան խան

ՏԵՐԵՔԻ ՄԱՐՏԻՐՈՍ ՏԷՕԲՄԷՃԵԱՆ

ԺԱՐՁ Տարի, Թիւ 19

ՇԱԲԱԹ

14 Նոյեմբեր, 1898

ՇԱԲԱԹԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԱԶԳ. ՔՐՈՆԻԿՆԵՐՈՒ ՇՈՒՐՁԸ

Կեանքը ողբերգութիւն է թէ կատակերգութիւն։ Քչիկ մըն ալ փիլիսոփայութիւն, այնպէս չէ, ազնիւ ընծերցողներա։

Մտիկ ըրէք.

Կը պատմուի թէ Տէրպալային մէկը Յայամաւորք կարդալու ատենը վկայաբանութիւն ժԲ. (Երկոսասանից) Առաւելոցը կարդացեր է վկայաբանութիւն ժը՛քք Առաքելոց. — «Ատանկ չէ, Տէր Հայր, ըսեր է անդիէն տիրացուին մէկը. — «Վկայութիւն չը՛ծ թ Առաքելոց. — «Ատ ալ չեղաւ. — «Օրհնած, աւելցուցեր է մեր Տէրպալայան, իշքէ ժ ու թ, կ'ուզես ժը՛ք կարդա, կ'ուզես՝ չը՛ծ».

* * *

Ինչե՛ր ու ինչե՛ր չըսին սա խեղճ կեանքին համար աշխարհի եկող ու գացող խմաստունները եւ յիմարները։

Ոմանց համար «ամպ» մըն էր ան, ուրիշներուն համար «ստուեր» մը, ոմանց համար «արտասուաց հովիտ մը», ուրիշներուն համար «լեղի դառնութիւն», լացողներուն համար «ողբերգութիւն», խընդացողներուն համար «կատակերգութիւն», վերջապէս եղան այնպիսիներ ալ որոնք նկատելով թէ մարդս լալու եւ խնդալու միանգամայն տրամադիր արարած մըն է, կեանքը երեւակայեցին երկդիմի առեղծաւած մը՝ որուն մէկ երեսը կը խնդայ եւ միւս երեսը կուլայ. — ողբերգութիւն եւ կատակերգութիւն միանգամայն։

Ոմանցմէ որոնք իրաւունք ունէին, ճշմարտութիւնը հըր էր։

— Խնդիրը հոն չէ. «այսպէս կամ այնպէս, «Ամենքին ի փառս Աստուծոյ են»։

* * *

Եթէ մեր Պատ. Պաշտօնակիցներէն միոյն տուած տեղեկութիւնները ճիշդ են, վերջին եպիսկոպոսական ձեռնադրութիւնը ալ կուգան իրենց կարգին՝ կեանքի համար գործնական նոր դաս մը տալ մեզի, իր տեսակին մէջ միակ։

Էջմիածնի մէջ կատարուածը ողբերգութիւն է թէ կատակերգութիւն, իրաւ որ այս մասին բան մը ըսել մեր խելքին բանը չէ։

Մենք՝ Հայ. Եկեղեցւոյ խոնարհ զաւակներ, մինչեւ ցարդ այնպէս գիտէինք թէ՛ Եպիսկոպոսութիւնը նուիրական պաշտօն մըն է զոր Ամենայն Հայոց Հայրապետը կուտայ միայն անոնց՝ որոնք ընտրեալ են յԱստուծոյ եւ ի ժողովրդեան, թէ առ այս ընկալեալ սովորութիւններ կան, որոց հանդէպ մեղանշել ներելի չէ նոյն իսկ յանուն եկեղեցական նուիրապետութեան։

Ն. Ս. Օծութիւնը Հայ Եկեղեցական Պատմութեան մէջ նոր էջ մը կը բանայ։

Մենք սովորական մահկանացուներա, թող ներէ մեզ Ս. Հայրապետը, իրաւ որ բան մը չհասկցանք հետեւեալ պարբերութիւններուն ոչ չեզոռէն (?), ոչ ալ խնայեսէն.

«Դուք արդէն կը ճանաչէք Տ. Յովհ. Վրդ. Շիրակունու, որ ես հեռագրով կ'անչեցի, անոր արժանիքը գնահատելով եպիսկոպոս եմ ձեռնադրում (Որո՞շ վրայ ?)».

«Յակոբ Վրդ. Աշոտեանը, որ Եգիպտոսի փո-

խանորդն է, եկել է միւռն տանելու: Թաղ. խորհուրդը խնդրեք էր շնորհ մը անել: Ես աչ եպիսկոպոս եմ ձեռնադրում (?):

«Տ. Գեորգ Վրդ. Խրիստեանը..... ես ինքս հեռագրով կանչեցի, քանի որ լաւ կը ճանաչեմ»:

«Հա, (?) սա ալ մեր գիտնական Եղիշէ Վրդ. Գուրեանն է...»:

Ս. Հայրապետը իր խրատներուն մէջ, ի մէջ այլոց կ'աւելցնէ. «Հա', եպիսկոպոս էք ըլլում, աղքատ մը եկած ժամանակ չասէք»:

«Հա', առաջնորդը տունը չէ, առաջնորդը քունած է, առաջնորդը չընդունիր...» (Հոս մոռցուած է ըսել Թէ, Հա', որ տեղի առաջնորդը...):

Ս. Հայրապետը այս առթիւ իր քաւեւստութեան եւ գռաւթաքառոյթեան չափը անցուցած է !!!:

* * *

Սըլազէն տրուած տեղեկութիւնք կը հաստատեն Թէ Վիճակին Գեր. Առաջնորդը իր պաշտօնատեղիին մերձեցաւ առաջին գործը եղած է իր հօտը օժտել վեց նոր հովիւներով:

Նորածնակ հովիւներուն ծագումը, ժառանգութեան խնդիրները, խնդիրներ ըլլալով հանդերձ, ուշադրութեան արժանի են մանաւանդ անոնց անուանակոչութիւնները: Կրօնիդէսներ, Խաւաթախներ, Թէօփիկոսներ, իրան որ մարդուն զարմանքը կը գրաւեն. ուր ենք, միջին դարու մէջ կ'ապրինք, ինչո՞ւ, ինչ կայ որ այդ ղգլոսած ժողովոսած ուները ի՞նչանդէս կուզան:

Ն. Սրբազնութիւնը իր ձեռնաստուներուն մէջ ունի եղեր ուրիշ գլուխ գործոցներ ալ, օրինակի համար՝ Ոնոյիտներ, Տրիփոններ, Հոռիկոսներ, Սաֆիկոսներ, եւայլն, եւայլն !!!:

«Ո՞վ բարբեր, ո՞վ ժամանակներ»...:

Ի՞նչ, որպէս զի մարդու մը վրայ Ս. Հոգի իջնէ, անպատճառ հմարկ է որ էսով կամ ուսով վերջաւորեալ անուանակոչութիւն մը ունենայ, և եթէ Եկեղեցւոյ մէջ ամէն մէկ տօնելի սուրբի անունով ներելի է կոչել Հայ քահանայ մը, արդեօք Սրբազանը իր ձեռնաստուները պիտի կրնար կոչել Արդշններ, Ուրդղան եւ Սաշէն, անոնք ալ որովհետեւ տօնելի սուրբեր են !!!:

Ահա խնդիր մ'ալ, որ Թէեւ ըստ ինքեան նշանակութիւն չունի, սակայն բացայայտ կերպով կը ցուցնէ Թէ փնտաւոյն մը մէջ որ աստիճան առաջ կրնայ երթալ, նոյն իսկ հանրային գործերու մէջ ալ:

Հետաքրքիր էինք գիտնալու Թէ՝ մեր Պատկ. Կրօնական Ժողովը ինչ կարծիք ունէր այս մասին:

Ս.

« Կ Ա Ր Ծ Ի Ք Մ Ը »

(Շարունակութիւն 18 թիւէն)

Սիպիի

Մեր մեծերը վերացական բաներու վրայ համոզում մը, հաւատք մ'ունէին որ՝ զիրենք կ'առաջնորդէր կենաց մէջ. ասոր համար՝ սէր, դիպում, եւայլն բան մը բաւական էր զանոնք ամուսնութեան կոչելու եւ իրենք զիրենք երջանիկ սեպիլ տալու համար. եւ իրօք անանկ ալ կ'ըլլար: Ընդհակառակը, մարդիկ հիմայ շատ արթուն են՝ ձեռքերին կոյրի մ'երկնցնելու համար: Մենք հիմայ դրական ենք եւ պէտք է ամէն բան դրական ըլլայ մեզի հետ: Մեր հաշիւը ունենալու ենք ամէն պարագայի մէջ, ինչպէս կ'ըսէր ժամանակակից մեծ խորհող մը որուն անունը չեմ յիշեր: «Հաշիւ, հաշիւ, հաշիւ, ամէն բանի մէջ հաշիւ, ուտելու մէջ հաշիւ, պառկելու ելլելու մէջ հաշիւ, գործելու մէջ հաշիւ եւ նոյն իսկ կարելի է նէ՝ ծնելու մէջ հաշիւ, որպէս զի չթողունք որ կոյր դիպումած մեզ ձգէ կենաց անապատին մէջ, ուր՝ ամէն ինչ կրկնեւորութիւն մ'է մեզ համար»: Ուստի ես ա՛յն դադափարէն եմ թէ՝ ընդհանուր առմամբ, ամուսնութիւնն հաշուով պէտք է ըլլայ, եթէ մեր նպատակը լաւագոյն ընտանիք կազմել է. սակայն ի՞նչ. պիտի ըսէք, հաշուով ալ չի՞ տալի մարդ. — Այո՛, հաշիւն ալ իր սխալը կրնայ ունենալ, բայց ասոր սխալը որ դատողութեան արդիւնք է, շատ վար կը մնայ սիրոյ սխալմունքէն որ կոյր է եւ հետեւաբար բազադրեալ սխալ մը: Յայտնի է թէ շատ անասակ սէր կայ, անանկ որ ամէն բան, ամէն վիճակ իրեն յատուկ սէրն ունի, այլ բուն սէրը դրական սէրն է, եւ ո՛չ թէ այն դիպումական սէրն որ վերացական է ու ծայրայեղութեան կը հասնի, ինչ որ չարիք մ'է պարզապէս:

Սէրը բուն սէր ըլլալու համար դատողութեան արդիւնք պէտք է ըլլայ ըսինք: Հոգեբանօրէն խօսելով պիտի ըսեմ թէ՝ հաճոյքը որ սիրոյ էական պայմանն է, բըխում կ'առնէ օգտակարէն ու ծնունդ կուտայ սէրին. ուստի հաշւոյն մէջ ալ անդ մը կայ որ սիրով կը լինայ, հարազատ սիրով, ուսումնասիրուած սիրով (amour étudié):

Խենդ սիրոյ մ'առաջի հառաչանքները՝ կ'ըսէ փիլիսոփան, իմաստունին ետքի հառաչանքներն են:

Ամուսնութիւնը՝ որ ընդհանրապէս երիտասարդութեան մէջ տեղի կ'ունենայ, աւելի դատողութիւն, խոհեմութիւն կը պահանջէ քան ուրիշ ո՛րեւէ բան. մանաւանդ հոս՝ որ երիտասարդութիւնը տակաւին շատ երիտասարդ է. կենաց ամենէն վտանգաւոր եւ տագնապալից ժամանակամիջոցն է այն, ուր որ ամէն ժամանակ աւելի խոհեմութիւն պէտք է, ընդհակառակը՝ այդ շատ կը պակսի այն ատեն:

Ընտանիք կազմելու համար պէտք է որ, ուրիշ բոլոր լաւ նկատուած բաներու պէս, ան ալ հասուն դատողութեան մ'արդիւնքն ըլլայ, այլ ո՛չ թէ յիմար սիրոյ մը՝ որ ուրիշ բան չէ, բայց եթէ կիրք: Կիրքը խորհուրդ, դատողութիւն չ'ենթադրեալ երբէք: Շատ իրական է սա խօսքը թէ՝ «Ցաւը, տանջանքը կ'սկսին այն ատենը՝ երբ իմաստ»:

առեթիւնը կը դադրի գործելէ՝. ուրեմն սէրը (սիրահարութիւն) որ կիրք մըն է, պարզ խմաստութեան պտուղ ըլլալէ շատ հետոյ է, եւ սիրով միայն սկսած ամուսնութիւն մը չկրնար ըլլալ այնչափ լաւագոյն՝ որչափ միւսը որ հաշուով, խորհրդով կազմուած, իրեն յատուկ սիրովն ալ համեմուած է։ Ինչո՞ւ, չէ՞ պատահեր երբէք որ սիրով եղած ամուսնութեան մը վերջ խաբուած, սխալած ըլլալը զգայ ենթական։ Թէեւ չա՛տ ո՛ւշ. աւա՛ղ այն ատեն կ'սկսի իր շփոխքը՝ երբ մանաւանդ կը յիշէ ինքնիրեն թէ՛ դաշնադրութեանց ամենէն մեծը կնքելու համար, աչքը գոցած ու առանց ետքը առաջը խորհելու, չափելու ու կշռելու ըրած է իր գործը։ Ենթադրենք ընդհակառակը, թէ մէկը՝ իր ամուսնութեան միջոցին, հաշիւն ըրած է ու սխալած կը տեսնէ զինքը, առ իրենց աւ մը չըլլար եւ ինք իր դէմ պատասխանատու ալ չէ, երբ կը տեսնէ թէ իր պարտքը կատարած է եւ իր խելքը, իր մարդը գործածած է։

Դիտելու ենք թէ ընտանիքն ալ չէնք մըն է, բայց բարոյական չէնք մ'որ լաւ ըլլալու համար իր յատակագիծը, իր հաշիւը ունենալու է. ուստի կշռելու է ամուսնութիւնն իր ամէն պարագաներով, մանաւանդ գաւառացիին համար որ՝ ընտանիքը ընտանիքին մէջ կազմելու հարկադրուած է. հայր, մայր, քոյր, եղբայր ունի ան իր տան մէջ, եւ իր ապագայ ընկերը՝ զանոնք բոլորն ալ, զատ զատ սիրով մը պիտի սիրէ եւ անոնց իւրաքանչիւրին դէմ պարտականութեան գաշինք մը պիտի կնքէ եւ պիտի պարտաւորի կատարելու։ Ո՛ւր աւելի քան հոս ի գաւառս, կը փնտռուի կեարայրի, կեսուրի, աագրի, տալի եւ ուրիշներու իրաւասութիւնը հարսին վրայ. աղջիկի մ'ընտրութեան մէջ ասոնց գրեթէ բոլորն ալ ձայն ունին, եւ այս ալ հաշիւ մըն է բացարձակ՝ որ շատ անհրաժեշտ է գաւառական ընտանիքը կազմելու համար, հաշիւ մ'որ վերջապէս անոր երջանկութեան նուիրական կապն եղած է միշտ։ Գաւառացի ծնողքը երբէք չհանդուրժեր իր զուկին բացարձակ ազատագրութիւնը (émancipation), եւ շատ ցաւով կը տեսնէ երբ ան ամուսնանալէ վերջ՝ իր հետ ունեցած ընտանեկան կապը կը խզէ ու իր կնոջը, անոր խօսքով, չեւ օձին ետեւէն կ'երթայ։ Մենք որ հիմայ ամէն ճիգ կը թափենք վերջնելու համար մեր մէջէն բոլոր այն բաները որ օտար կը հոտին, ու մեր նախնեաց նուիրական կենցաղին մօտենալ կուզենք, պէտք է որ լաւագոյն ընտանիքներ ունենալու համար զանոնք հաշուով կատարելու աշխատինք եւ անոնց յատուկ սէրը, ամուսնական սէրը (amour conjugal) ինքնին պիտի գայ, երբ անոնք պարագաներով ու հանգամանքներով մեր հաշուին յարմարած ու օգտակար գտնուած են։

Խարբերդ

Բիւի ԹԱՇՈ

Դոճուծեամբ կը ծանուցանենք Թէ Յ. Ս. Հազարապետեան էֆէնտի Թերթիս մնայուն աշխատակցութիւնը հաճած է ընդունիլ։ Իր կարեւոր մէկ յօդուածը պիտի հրատարակենք առաջիկայ Թուով։

ԲՄԱՀԱՃՈՅՔՆԵՐՈՒ ՇՈՒՐՁԸ

ԿԱՄ

ՎԻՊԱՅՆ ԳԼՈՒԽՆԵՐ

Շաախոն Ֆրանսէի 1895 Նոյեմ. 15 թիւին մէջ հետեւեալ աղղը կը կարդացուէր։

«Երիտասարդ մը, շնորհքով ընտանիքի զաւակ, որ այս պահուս գիւղը քաշուած՝ առանձին կեանք մը վարէ, դատարկութեան ձանձրոյթը մեղմելու եւ իր մնութեան ժամերը քաղցրացնելու համար կը փափաքի դեռափ կնոջ մը կամ օրիորդի մը հետ թղթակցել. զանազան նիւթերու վրայ, պայմանաւ որ չահեկանութենէ զուրկ չըլլան, թղթակից երկու կողմերը իրարու համար անձանօթ պիտի մնան»։ Ասկէ վերջը աւելցուած էր։

«Գրել խմբագրատուն 4382 նոմէրով»։

Ա.

2 Դեկտմ.

Պարոն,

Դիպուածով աչքիս հանդիպեցաւ Շաախոն Ֆրանսէի մէկ թիւը, թէեւ քիչ մը հինգած։

Հոն կը տեսնեմ ձեր մէկ խնդրագիրը որուն տարօրինակութիւնը կը հրապուրէ զիս, ու ձեզի հետ թղթակցութեան մտնելու փորձութեան տեղի կուտամ։

Եթէ կ'ընդունիք այս առաջարկութիւնս, գրեցէ՛ք Ս. Լ. սկզբնատառերով Նօ. 423, Փօսթ ուէսթանք, Նանթ։

Բ.

7 Դեկտմ.

Օրիորդ,

Ձեր նամակը վայրկեանս կ'ստանամ եւ կը փութամ իմ ջերմագին շնորհակալութիւններս մատուցանել ձեզ հրաւերիս պատասխանած ըլլալուդ համար։

Ինծի հետ թղթակցելու համար, օրիորդ, պէտք չէ ըլլալ ոչ զուարթ, ոչ գիտուն եւ ոչ ալ օւիթինալ, պարզապէս անկեղծ ըլլալ պէտք է։ Խաբէութիւնը, խարդախութիւնը աչքի զարնող հակապատկեր մը պիտի կազմէին իմ առանձնութեանս իրականութեանը հետ ուր ամէն ինչ անկեղծութիւն կը բուրէ, թռչնոց ճռուողիւնէն սկսեալ մինչեւ ցախաստաններուն միակերպութիւնը։ Այս ընդարձակ հովիտներուն, անհալ հողերուն մէջ, ուր կ'անցնեմ գրեթէ տրամադրելի ժամերս բոլոր, ձիուս, հրացանիս եւ չանս հետ, Բնութիւնը կարծես թէ մարդուն կ'ըսէ. «Նայէ՛, ես քու առջեւ կը պարզուիմ այնպէս ինչպէս որ եմ»։ Ես ալ, առանց սխալած ըլլալու, կրնամ յայտարարել թե ճիշդ անոր պէս եմ, որովհետեւ կարելի եղածին չափ կը ջանամ գործադրել իմ նախնեաց նշանաբանը. «Սիրտը ձեռքին մէջ»։

Ձեզմէ ալ ճիշդ նոյն բանը կ'ակնկալեմ։

Ես կը սիրեմ իմ ցախաստաններս, իմ պուրակի փունջերս, իմ փոքրիկ ձկնոցներս, սակայն ինչպէս որ գըրուած է թէ մարդ առանձին պէտք է որ ձանձրանայ, կ'ըզամ թէ բան մը կը պակսի ինձմէ. ահաւասիկ այս պարագը, այս պակասն էր որ ինծի գաղափար տուաւ լրագրաց մէջ ընելու այն տարօրինակ ազգը զոր գուք կարդացիք։

Ցախաստաններու զաւակը երջանիկ պիտի ըլլայ Ձեզի հետ թղթակցելով, օրիորդ։ Անիկա արդէն իւրովի կը հարցնէ թէ, այս առաջին նամակը նախաբանը չէ՞ արդեօք պատմութեան մը որ իր կեանքին մէջ առանց հետեւանքի չպիտի անցնի։ Ապագան զայն պիտի ըսէ։

Ինչ որ ալ ըլլայ, այսօրուրէն սկսեալ կ'աղաչեմ խորհրդաւոր անձանօթուհիս, որպէս զի բարեհաճի ինձի ըսել թէ, ինք խարտեա՞չ է թէ թուի, երեւակայութեանս գէթ մասնակի գոհացում մը տալու համար:

Ո՛ւր էր թէ, առանց սակայն դպչելու այն քողին զոր խոստացած եմ յարգելու, իր համառօտ մէկ կենսազրութիւնն ընէր ինձի լուսաւորելու համար երազանքի ժամերս գէթ մինչեւ աստիճան մը:

Բարեացակամութեան ու գթասրտութեան իր այս առաջին քայլերէն խրախուսուած, կը համարձակիմ քողարկեալ օրիորդին (օրիորդ մըն է, այնպէս չէ՞) ոտքերուն առջեւ գնելու իմ ամենախորին մեծարանացս ջերմ հաւատիքը:

Գ.

16 Դեկտ.

Պարոն,

Ինձի հետ թղթակցելու համար, կ'ըսէք, պէտք չէ ըլլալ ոչ զուարթ, ոչ գիտուն, ոչ ալ օւիթիմալ: Զուարթ, ապահովապէս բնաւ չեմ, մելամաղձոտութիւնը ընդհանրապէս սովորական վիճակս է: Շուրջս եղողները զիս կ'ամբաստանեն թէ չարունակ ամպերուն մէջ եմ եւ երազներով կ'ապրիմ: Գիտո՛ւն, ան ալ չեմ: Տօթթորուհիներու եւ Պսակաւորուհիներու այս դարուն՝ ամենափոքր ջիւղիմ մը անգամ չունիմ ու չպիտի կրնայի այս նամակս անգղիերէն կամ իտալերէն գրել: Պարտաւորեմ ալ նոյն իսկ անագիւտ պիտի ըլլա՞յ բոլորովին, չեմ կարծեր, գրելու ատենս գրիչս կը հետեւի մտածումներուն հոսանքին: ամէնը այսչափ: Ուրեմն ոչ զուարթ եմ, ոչ ալ գիտուն:

Թէ պիտի կրնամ հաստատել նաեւ թէ բնաւ օւիթեմալ չեմ, իրաւ որ չեմ գիտեր, միայն թէ կանխաւ ըսէք ինձի թէ օւիթիմալ ըսելով ի՞նչ կ'ուզէք, եթէ կը հասկնաք մէկը որ ուրիշներուն նման չէ, ուրիշներէն տարբեր է, յայտնի բան է որ այդ կարգի օւիթիմալութենէն պզտիկ Տօ՞ղ մը ունեցած ըլլալու եմ, քանի որ Շաւէօնի միջոցաւ Ձեր յայտարարութեան փութացի պատասխանել, բան մը զոր ամէն մարդ չպիտի ընէր: Այս օւիթիմալութեանս համար տհաճութիւն մը չէք զգար ինձի դէմ, այնպէս չէ՞:

Թուելէ յետոյ թէ ինչեր պէտք չէին Ձեզի հետ թղթակցելու համար, կ'աւելցնէք. «Պէտք է ըլլալ պարզ եւ անկեղծ»: Պարզ եւ անկեղծ, ասոնցմէ տարբեր բան մը չպիտի կրնամ ըլլալ, միայն թէ ի՞նչ հարկ կայ անկեղծութիւնս երկար բարակ փաստաբանել, եթէ մեր թղթակցութիւնը պիտի չարունակուի, ինչ որ կը յուսամ, դուք ընդհուպ պիտի ճանչնաք զիս աւելի քան զոր ես ինքս չպիտի կրնայի նկարագրել, ու զիս անձամբ պիտի դատէք:

Ինձի համար գալով, Ձեր մէկ նամակը արդէն գուշակել տուաւ թէ դուք չափէն աւելի խանդավառ եւ երազուն մէկն էք:

Այո՛, պուրակներու զաւակ, դուք խանդավառին մէկն էք: Քանի՜ բանաստեղծական տեսիլներ արդէն չուզեցիք կորզել Ձեր քողարկեալ օրիորդէն: Բայց ինչո՞ւ չթողուլ անոր իր հրապոյրին քօղը: Ի՞նչ գեղեցկութիւն

— նոյն իսկ եթէ նէ գեղունի մը եղած ըլլար — պիտի կրնար հաւատարիլ Ձեր երազներու զիցուհիին: Անիկա մերթ խարտիչագեղ ու ծիծաղկոտ պարիկ մըն է, գեղանի վարսերը դեռ եւս ծփծփուն իր դպրոցականի պատմութեան վրայ, մերթ զաւկահար ու տխրամած կ'ըն մը, որուն սեւ խոշոր աչերուն մէջ արցունքը կը բխրեղանայ: Պահ մը հուժկու ամազոն մըն է ան, երբեմն սալոնի փայտին թագունի մը եւ երբեմն ալ դաշտի պարզ ծաղիկ մը:

Ձեր խորհրդաւոր անձանօթուհին կրնար մերժել քօղը բանալու համար ըրած առաջարկնի՞դ՝ աւելի հրապուրիչ երեւնալու համար խանդավառ երեւակայութեան մը առջեւ, սակայն անիկա պէտքէր ըլլալու համար շատ անկեղծ է. ուստի ահա երեք բառով անոր ֆիզիքական նկարագիրը. աւելի թուի՝ քան թէ խորտեալ, աւելի պզտիկ՝ քան թէ մեծ, աւելի տգեղ՝ քան թէ գեղեցիկ:

Կը յուսամ թէ զիս խորամանկութեան համար չպիտի ամբաստանէք, ոչ ալ նուազ անկեղծ պիտի դանէք քան բնութիւնը որ զՁեզ կը չրջապատէ: Ինձի համար շատ զիւրիշ էր չողովեալ պատկեր մը ներկայացնել Ձեզ իմ դէմքիս, զոր ապահովաբար բնաւ չպիտի տեսնէք: Տարօրինակ զիպուածները եւ անհեթեթ զուգարկութիւնները չհաշուելով, շատ հաւանական է որ մեր ճամբաները իրարու բնաւ չհանդիպին, այդ է պատճառը թերեւս մեր թղթակցութեանց վայելած կատարեալ ազատութեան: Ստուգութիւնը, թէ մենք իրարու համար անձանօթ պիտի մնանք, ինձի համար մեծագոյն քաջալերութիւնն է արհամարհելու համար պայմանադրական այն ընկալեալ սովորութիւնները որոնց կէտ առ կէտ հետեւիլ պարտինք մենք զեռատի աղջիկներս, սովորութիւններ, որոնք խստիւ կ'արգիլեն մեզի արական թղթակցութիւնները:

Ձանա՛նք օգտուիլ ուրեմն իրրեւ անձանօթներ մեր վայելած առանձնաշնորհումէն, գրենք իրարու յաճախ եւ մանաւանդ աւելի երկար: Ըսէ՛ք, կ'ուզէ՞ք: Տեսէ՛ք, օրինակը առաջին անգամ ես կուտամ սա իմ անվերջանալի գրութեամբս:

(Շարունակելի)

Է. ԺԱՆՏՐՈՒ.

Թարգմ. Ս.

ԳԻՆՈՎՈՐԹԵԱՆ ԱՄԻՍՆԵՐ

Սրբոց տօնախմբութիւնները սկսան: Անոնք որ սուրբի մը մականունը կամ անունը կրելու բարեբաղդութիւնն ունին՝ տարին անգամ մ'աւելի գինովեալու առաւելութիւնն ունին:

Մեր ազգին մէջ, չափեր սուրբի մ'անուն կը կրեն — թէեւ առանց սուրբ ըլլալու — ուստի զարմանալի չէ եթէ քիչ մարդիկ տեսնենք այս օրերս որ զինով չըլլան:

Արքեպիսկոպոս համար առիթ չպակսի խմելու:

Օր մը հանդիպեցայ ծանօթներէս մէկուն որ՝ դատարանով կերթար:

— Ի՞նչ վիճակ է այս հարցուցի:

— Այսօր անուշա է (շնամ չունի տարին անգամ մ'է) պատասխանեց :

Քանի մ'օր ետքը դարձեալ տեսայ զինքը նոյն վիճակին մէջ, եւ միեւնոյն հարցումը կրկնեցի :

— Ծննդեանս օրն է, շնամ չունի, ամէն օր չէ ա', պատասխանեց :

Շարաթ մ'ետքը միեւնոյն տեսարանը, եւ հետեւաբար միեւնոյն հարցումը :

— Վարժարան մտած օրս է, զէն չունի, ամէն օր չէ ա', պատասխանեց :

Տասն օր ետքը դարձեալ տեսայ զինքն արդեալ վիճակի մէջ :

Այս անգամ հարցմանս չ'սպասեց եւ օձիքէս քաշելով ըսաւ :

— Այսօր վարժարանի մէջ աղէկ քննութիւն տուած եւ վկայականս առած օրս է, ինծի համար ուրախութեան օր է այսօր :

Կարծեմ երկու օր անցաւ, դէմս ելաւ Բերա Մեծ պողոտային վրայ, միշտ արեւալ :

— Այսօր գործի սկսած օրս է :

Վերջերն սկսայ ամէն օր տեսնել զինքն, ամէն օր տօնախմբութեան օր էր, եւ միշտ կարդարացներ ինքզինքն հետեւեալ պատասխաններով :

— Այսօր առջի գործս, որ ձախորդ էր, ձգած օրս է, ամէն օր չէ ա' :

— Այսօր յաջող գործիս ձեռնարկած օրս է, ասանկ բաներ կ'ըլլան :

— Այսօր ծովն ինկած եւ չիղդուած օրս է, կը մեռնէի կոր, անոր համար այս օրս ինծի համար նուիրական օր մ'է :

— Այսօր կնոջս յղի մնացած եւ յետոյ բարեպտաւ դաւակ մը ծնած օրն է, հօր մը համար ասկից աւելի ի՞նչ ուրախութեան օր կրնայ ըլլալ :

— Այսօր . . .

Բայց այսօրները վերջ չունին, միտքս կարծեմ կրցի հասկըցնել թէ՛ մեր ազգայիններն ալ սրբոց առթիւ ինքզինքնին կեր ու խումի տուած են, կ'ուտեն կը խմեն, կերպեն, կը պարեն, կը գինոյնան : Սրբոց տօնախմբութեանց այսպէս արագ իրարու յաջորդելը, հակառակ է առողջապահական օրինաց : Գինովութեան տակ գրուած շարունակելի բառին պէս զգուելի բան չկայ :

Այսօր սուրբի մը տօնախմբութիւնն է : Այդ սուրբին անունը չտանք որ չվիրաւորուի :

Վաղը մարդ չես տեսնիր փողոցը :

Վաճառականն իր գրագրին կ'սպասէ, գանձապետը վաճառականին, վարժապետն աշակերտներուն, երբեմն աշակերտներն ալ իրենց վարժապետներուն, ժամկոցը — ներեցէք — քահանաներուն, հիւանդը բժիշկին : Մարդ չի կայ փողոցը, միայն սպասուորներ կը տեսնես որ կազեօզ կը տանին կը բերեն :

— Աս ի՞նչ է Մարդար աղբար :

— Ղազօզ է աղա . . . էֆէնտին ստամօքսը քիչ մը աւրուեցաւ ու . . .

— Տարածդ ի՞նչ է թորոս :

— Ղազօզ է էֆէնտին . . . հանումին քիչ մը սիրտը կը

խառնուի կոր, պիտի խմէ :

— Մարկոս, ո՞ւր կերթաս վաղելով :

— Քանի մը չիչէ զազէօզ պիտի առնեմ :

— Թագուհի տուտու, ո՞ւր բարով առտուանց կանուխ :

— Թո՛ղ տուր, թո՛ղ տուր, առտուանցով խօսիլ մի տար ինծի :

— Խե՛ր է :

— Քանի մը չիչէ զազէօզ առնեմ տանիմ . . . տըղաս երէկ գիշեր քանի մը լարեկամներու հետ . . . այնքան խմեցին որ պիտի ճաթին :

— Վնաս չունի, տարին անգամ մ'է :

— Ո՛ւր կը վազես Կարապետ աղա :

— Ոտքդ պալնեմ, աս տեղվանքը քրքրեճի մը կը ճանչնա՞ :

— Ի՞նչ կայ :

— Ճանըմ մուշուն վալս խաղալիքէն, ոտքը չսահի չիյնա՞ մի :

— Վնաս չունի, ամէն օր չէ ա' :

— Ո՛ւր բարով Յակոբ աղա :

— Մի՛ հարցնէր, մի՛ հարցնէր . . . երէկ գիշեր անունի էինք, գինովին մէկը էֆէնտին հետ կատակ ընեմ ըսելիքէն, գինիի բաժակը էֆէնտին գլուխը չնետէ՞ մի :

— Կազէօզ ա՛ն քիչ մը :

— Ի՞նչպէս կազէօզ . . . ճակտին արեւը չկրցինք կտրել, բժիշկի գացի . . . ան ալ գինով չըլլայ մի . . . զեղազործի վազեցի, ան ալ թախում մը կազօզի չիչեր քովը չարած պառկեր է :

— Ամէն օր չէ ա' :

— Հիմայ ուրիշ բժիշկի մը կը վազեմ կոր . . . ես ալ հալ չունիմ . . . տահա կազօզս չեմ խմած :

— Մարտիրոս աղա, բարեւ :

— Աստուծու բարին . . . աֆ կընես խօսելու ժամանակ չունիմ :

— Խե՛ր ըլլայ :

— Ըլլայ. երէկ գիշեր բալթօս առեր տարեր են չիյանեմ, ո՞վ առեր է :

— Միւսիւ երուանդ, մոմտալո՞վ կերթաք :

— Սուս եղիր Աստուածդ սիրեմէն, անցած գիշեր սուտրէյի մը դտնուեցանք, լաստիկներս վրայ տուինք դուրս ելանք :

— Կազէօզ մը, կազէօզ մը :

— Ատամ դուն ալ, միշտ կատակով կը խօսես :

— Աս ի՞նչ վիճակ է Անթառամ տուտու, հեւալով ո՞ւր կերթաս :

— Ա՛հ, ես չէի ուզեր կոր երթալ, եւ իրաւունք ունիմ եղեր :

— Ի՞նչ է, ի՞նչ :

— Բարով խէրով չերթայի :

— Ի՞նչ եղաւ :

— Ի՞նչ խայտառակ մարդեր կան եղեր :

— Զխօսի՞ս :

— Քա վա՛յ պանա, բոլբա խաղալիքէն փիլիճի պէս աղջկան մէջքը անխրտար սխմէ որ՝ գալալլըին մէջքին

ոսկորը տեղէն խախտի . . . մէջքը չկրնար կոր առնել
նէ . . . վաճ ետվում, վաճ գուզում, աս կողմերը խը-
րըխծի մը կը ճանչնաս :

— Խըրըխծի չեմ ճանչնար, բայց սա տեղը կաղէօզ
կը ծախեն գնա՛ չիչէ մ'առ :

Ո՛ր կաղէօզ . . . կամ կաղէօ՛զ, կաղէօ՛զ . . .

Երբ չկայիր դուն՝ այսչափ գինով ալ չունէինք . . .
դու ո՛ր ըմպելիդ գինեթափ, քաջալերեցիր գինովները :

Ո՛ր մարդկային տկարութիւն . . . խենդութեան գէմ
եթէ դեզ մը գանուի, ամէնէն խելացիներն անգամ պիտի
կսկսին խենդինալ :

Յ. Պ.

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ՏՈՒՄՆԵՐ

Քա՛ առ ի՛նչ է, ամէն օր դռնէ դուռ կը պտըտիս,
օր մը տունդ նստած չունիս, զաւակներդ օտարին ձեռ-
քնն ես ձգել, էրկանդ լաթերուն կարկտուքն անգամ
ստակով ընել կուտաս, ալ չեմ դիմանար, տունդ տեղդ
պիտի նստի՞ս թէ ո՛չ, ինծի վերջնական խօսքը տուր,
ես ալ գիտնամ իմ ընելիքս :

— Ի՛նչ ընելիք ունիս նէ ըրէ, մի՛ անտնար, դիս
կնի՞կ տէյի առիր, չէնէ մի՛ գերի առիր. չե՞ս տեսներ
դրացիներդ, Պօղոս աղային, Գրիգոր աղային, Յուսէփ
աղային կնիկներն ինչ կընեն, ես ալ անոնմէ ի՞նչ պա-
կաս ունիմ որ չընեմ, առտունէ մինչեւ իրիկուն տու-
նը կենամ որ հողիս ելլա՞յ. քիչ մը դռնէն դուռ կ'ելլամ
սիրտս կը բացուի. Սըվոր նայէ, քեզի ո՞վ ըսաւ որ զաւ-
կներուդ տատան եմ ես, կամ քու վրադ դրուխդ կար-
կըտող թէրդին եմ. ատանկ գործեր իմ ձեռքէս չեն գար,
հէմ ալ հիմակուան կնիկներուն ուսուլն աս է, կուզեանէ
առ նստէ գիս, կուզեանէ թող տուր ես իմ հօրս տունը
երթամ, հոն աւելի հանգիստ կրնեմ. մօրս տունը գիշեր
ցորեկ կը պտըտիմ տէ, ախպարներս հիչ ձայն ձոյն չեն
հաներ, հէմ ամէն օր միսաֆիր անպակաս է, ան թարա-
ֆէն օլտուն ըրահաթ եմ ես. ամէն բանին կը խօրաթեմ,
քեզի պէս արուորոնն ձեռքէն ալ կազատիմ :

— Քա ո՛ր դպրոցին մէջ սորվեցար ատանկ կնիկու-
թիւն ընել, կնիկ. ի՛նչ ժամանակի մէջ եմք, հիմա ա-
տանկ խրաֆ ընելու, քէյֆ ընելու ժամանակ չէ. մեր
Գրիգոր աղան ալ գիտե՞ս ինչ վիճակի մէջ է, այսօր
վաղը կ'իմանաս, ինծի՞ ալ թօփ նետել պիտի տաս, ես
զաւկի տէր եմ, ես չեմ կրնար աս ճանրան շարունակել
տալ քեզի, քիչ մ'ալ տունդ նստէ, տանդ գործերը հոգայ :

— Ես ըսի ընելիքս, ալ ընելիք չունիմ :

— Ի՛նչ ըսել կուզես, հօրդ տունը երթալ, երթաս
բարով. ո՛ւր կուզես հոն գնալ :

— Հա՛, իշտէ ատ կուզէի, էն առաջ ու մեր հա-
չիւնները տեսնանք :

— Ի՛նչ հաչիւ ունիս :

— Սա առած թրախօմաներդ համրէ նայիմ որ տես-
նեմ :

— Սա թրախօմա ըսածդ չի՞ հատնիր :

— Ի՛նչ, կը հատնի մի՛ :

— Թրախօմադ, քու հարսնիքիդ երկրորդ օրը իր ա-
նունը միայն թողուց :

— Ես անանկ բերաններու չեմ մօտենար, իմ հօրս
համրած չիլ չիլ ոսկիները համրէ նայիմ :

— Էյ, դուն սա փոթիդ ժողվէ հօրդ տունը գնա
տէ, աս հաչիւները վերջը կը տեսնենք :

— Վերջը մի՞, հիմակունէ թէզը չկայ, խելքդ դը-
լուխդ ժողվէ, Թէ ուր հիմա չտաս վերջը ֆայիզովը կու-
տաս. ես վաղը կ'երթամ հօրս տունը, միւս օր չալուշը
կուզայ քեզ գտնելու. չիտակ Պատրիարքարանն ես.
Հէմ թրախօման պիտի տաս, հէմ ֆայիզները պիտի տաս,
հէմ ալ ամսական 10 լիրա մի կըլլայ, 15 մի կըլլայ չիյ-
տեմ արթընա :

— Աս ո՛ր մէհքէմէն կը կտրէ կոր ատանկ պօլ պօլ :

— Պատրիարքարանը, Պատրիարքարանը, խելքդ
տուն առ, ան քու գիտցած առջի Պատրիարքարանդ չէ.
քեզի հետ դէմ դէմի դատի ալ պիտի մանանք, ախպար-
ներս ողջ մընան որ սորվեցուցին ինծի ամէն ճանրան. Հէ՛յ
քուզում հէ՛յ. ի՞նչ կուզէիք հին ատենները կուզէի՞ք,
որ զօրով կնիկը հնազանդեցնէին էրկանը ու տունը ղըր-
կէին. հիմա էրիկը կը հնազանդեցնեն կնկանը . . . ա-
լաֆրանկա է հիմա . . .

ԿԱՄԱՑՈՒԿ

Ճ Ի Ճ Ո Չ

Գիշերները երկարելուն պատճառաւ ամէն մարդ ա-
տեն անցնելու համար զրօսանք մը կը փնտռէ, խաղամոլ-
ները պանգուլին առջին կը տեղադրուին եւ ատեն ան-
ցընենք ըսելով, առանց զգալու կը տեսնան որ առաւօտ
եղեր է, եթէ սիրահարներուն հարցնես, կ'ըսեն թէ գի-
շերները խիստ կարճըցեր են. ծերերը՝ լոյսը չի ճեղքուած
կոճիկ կ'սկսին վառարանին մէջ կրակ վառուած չըլլա-
լուն կամ սուրճին ջուրը դեռ չի տաքցած ըլլալուն հա-
մար, շատ տուներ ալ գիշերային այցելութեանց պատ-
ճառաւ իրիկուն ճաշէն վերջը կուրը պակաս չէ. օրի-
նակի համար, սեղանէն ելնելուն տան սիկինը կ'սկսի :

— Այս գիշեր Նիկողոս աղայէնց երթըվի՞ պիտի :

— Այսօր շատ հոգնեցայ, տեղ մը չեմ կրնար երթալ :

— Երկու անգամ է անոնք կուգան կոր. ալ բէք ա-
մօթ եզաւ, այս գիշեր քիչ մը երթանք, առայէն ելլայ :

— Պիւթիւն ոսկորներս կը ցաւին կոր, խօսք կը հաս-
կընա՞ս պէ կնիկ :

— Ես պայխուշի պէս չեմ կրնար նստիլ :

— Քա տահա երէկ գիշեր Արթինին զացինք :

— Ուզած տեղդ ըլլայ նէ ինտոր բռնկելով կը վա-
զես, հէմէն Աստուած հոգիս առնէ որ խալսիմ :

— Սալթ դուն չէ, ես ալ կը խալսիմ :

— Գիտեմ մեռնելս կուգես քի նորէն կարգուիս, ա-
մա ինչալլահ քեզ ձեռքովս սեւ հողերը կը գնեմ :

— Հէմէն Ալլահ պէլանը վերսին գարը, ըսելով՝ կը
ձգէ խուցը կը քաշուի :

Շատ ընտանիքներ ալ մէկգմէկու այցելութեան կ'եր-

Թան թուղթ խաղալով եւ կամ պարելով, պատուաւոր կերպով կը դրօշմունեն. ինչպէս որ անցեալ գիշեր տան մը մէջ քանի մը ընտանիք ժողովուելով, մէջեքնուն մէկը առաջարկեց թուղթ խաղալով դրօշմունել, անմիջապէս մօնեւեւրէն մէկը առաջ անցնելով.

— Էյ պէօյէ կուռք կիպի օթուրաճաղը՞, հայտէ գալըն՝ Գաթիին, Ուսկուկ հայտէ ճանրմ պիր սկամպիլ օյնայալըմ:

— Սալթ պէն իսէմ, իւք ազլամտան հազըրըմ. մատմազէլ Աննիկ հազըն կէլսէնէ:

— Իշտէ սէքիդ քիշի թամամընը:

— Պէն օյնամայաճաղըմ մատմազէլ: Կոմիկ իլէ բի-
ֆէք օյնայաճաղը:

— Էօյլէ իսէ սիդ պիր եանա, սգանպիլ օյնայանլար մասանըն պաշընա թօրանսընլար:

— Կէլին պիրէր պիրէր քիհատընըզ չէքին:

— Սէն պէնիմ իլէսին Ուսկուկ Էտուարըն եանընա կէլ Զէրէնա, իքի օրթաք եան եանա օթուրմազ, Ժօր-
ժուռ եանընտան չըզ:

— Պէն քեաղըտընըզ իչին րահաթըմը պօղամամ. Գաթիկ կէլսին գարշընա:

— Գէրօն տէնէխօ:

— Քա՛ պունէ րուսուսըզ սկանպիլ տիր միւսիւ Ժօրթ, սէն պէրիյէ կէ՛չ. հա՛ չէօյլէ, քեաղըտը քի՞մ վէ-
րէճէք:

— Քեաղըտը պէն վէրէճէլիմ, պաշտան նէսինէ իսէ չօճուղըն իսմինի պէլի իտէլիմ:

— Եարըն սապահ պիր օգգա գայմազ իլէ գըրգ թա-
նէ պէօրէլինէ:

— Բէք կալանթօնճա կիթմէյէլիմ մատամ, ագսուի-
թալար քէսաթ:

— Միւսիւ Ժօրթ չօգ աղլամա ճանըմ, պէյազ մէն-
տիլիմ տէ եօգ քի վէրէյիմ:

— Սիդ պիլիրսինիդ, պանա կէօրէ հալա հօշ, չիւն-
քի պիդ մութլազ եէնէճէլիդ:

— Արթըզ օ սէնին տէտիկին կէլիտտէ պէլի օլուր. Զէրէնա կէօղիւնիւ ա՛ջ քիւլիւք տիւլմէյէլիմ:

— Իւք քի՞մ տիր:

— Իւք Էտուար տըր, օյնասանա՞:

— Սգանպիլ չըգալըմ մը:

— Օնէ՞, իւք էլտէ լազըրտը օլմազ, կէնէ մինասի-
պէթսիլիլէ պաշլամայըն:

— Եօգ ճանըմ ունութտում, պույուրուն:

— Սէն չէքմէյէճէքսին, Ուսկուկ գըրտը, ա՛հ Պա-
թիստ պէյ ալտը:

— Էյ ճանըմ քեաղըտա պապմազ նէ՞ տիր, Զէրէնա
սգամպիլինի չէք:

— Պօշ կէլ:

— Սգամպիլ:

— Սկամպիլիմ եօգ, սայը վէրէճէլիմ:

— Վէ՛ր սայընը, ծղու գօգ:

— Քա նէ՞ եափտըն, պէլինի նէյէ պասմայօրսուն:

— Օ պաշգա Ֆիկուրա տըր, սէն պիլմէզսին:

— Պէնտէ պաճաղըմ իւսթիւնէ գօյալըմ մը:

— Սապր էթ պիրազ, աճէլէն նէ՛:

— Հայ չէյթան չէքիճի, պապ նէ Ֆէնա Ֆիքիրէլէ
կիտէր, ա գըզգարտալ ինանըրսան պէնիմ եիւրէյիմ սաֆ
տըր:

— Մատամ, օ սիզին տէտիկինիդ բէք պօշ լաֆ արը,
մէրամ պիր լաթիֆէ:

— Էյ Էտուար, Ֆիկուրալարըն իլէ գարութ օլու-
յօրուզ, օյունունա պաղաճա՞դ մըսըն, քեաղըտ չէք:

— Զէքէյի՛մ, կիւնահըմ տըր:

— Իքիլ չըգտը՞ մը:

— Քա իքի սահաթտան պէրի իշմարըմը աղնա՞մա-
յօրսուն, օ պէնտէ տիր:

— Էօյլէ իսէ տէօքիւն, գարութ:

— Նէ՞ տէրսին, պաղլայալըմ մը եօգսա օյուն սա-
յալըմ:

— Էյ չօգ էլիլմէ Ուսկուկ:

— Պունա հիշ խըրս իսթէմէզ:

— Վազըթ կէլիյօր օնուն իչին:

— Զաթը բարթիմիդ տէ պիլիյօր, պատասխանեց
մատմազէլ Ուսկուկը. վերջապէս Էտուար, Գօզմին ու
իրենց ընկերուհիները կորսնցուցին խայմախով պէօրէկը.
բայց ինչպէս որ յայտնի է, քաղաքաւարութիւնը չնեղէր
որ մատմազէլ եւ մատամները այսպիսի պարագաներու
մէջ վճարման մասնակցին, հարկաւ խայմախ պէօրէկը,
Էտուար եւ Գոզմային վրայ կը մնար միայն. Ուստի
առջի գիշերուընէ մտմտութեամբ առաւ միւր միւսիւները.
Վերջապէս պառկելու ատենը գալով, Էտուար ու Գօզ-
մին մէկ խուցի մէջ մինակ մնացին, եւ Գօզմի լռութիւ-
նը խզելով ըսաւ.

— Էտուար, եարըն սապահ նէ՞ եափաճաղըզ, պէն-
տէ պիր փարա եօգ. պէօրէկ տէյիլ ա՛, գէյթին էքմէք
պիլէ ալամամ:

— Նէ՞ սէօյլէյօրսուն, պէնտէ թօփու պիր իքիլիք
վար, պէն սանա ումուտ էտէյօր՝ ըտըմ:

— Շիմաի նէ՞ եափաճաղըզ:

— Եարըն սապահ գարանլըզըն, ալըպ եիւրիւյիւ վէր-
մէտէն պաշգա չարէ եօգ:

— Էյի ամա, բազար կիւնիւ իլէ իշ օլմազ քի՛ իշի-
միդ վար ըտը տէյէլիմ:

— Ատամ սէնտէ, գալըպ բէզիլ օլաճաղըմըզա ճի-
ճոզը գօրուզ վէսէլամ:

Հետեւեալ առաւօտ տան մէջ ամէն մարդ ելիր խայ-
մախ պէօրէկին կ'սպասէր, բայց դեռ Էտուար եւ Գօզ-
մի չէին երեւէր:

— Քա Ուսկուկ, ըսաւ տան տիկինը, պու Էտուար
իլէ Գօզմի սազըն էօլմէսինլէր:

— Զէրէնա, հայտէ հէփիմիդ կիտէլիմ գարուլարընըն
էօնիւնտէ բաթըրտը գօրարալըմ:

— Հայտէին գըզլար, մէնչուր պիր ալէկոճում չը-
գարալըմ, ըսին եւ գացին պարապ սենեակին դոց դրան
առջեւ սկսան աղմուկ հանել. բայց ամենեւին փոխա-
դարձ նշան չէին առնել ներսէն:

— Գաթիկ տուտու, մութլազ պուշլարա պիր չէյ
օլմուշ տըր. գափունուն սիւրմէսինէ պապալըմ գօնմուշ:

Դրանը փականքը դարձնելով՝ դուռը բացուեցաւ, եւ մեծ
զարմացմամբ տեսան որ՝ ո՛չ Էտուար կա, ո՛չ ալ Գօզմի:

— Քա պունդար հալածել օլտուլար :

— Քա վո՛ւյ չիտի չըլտըրըրըմ, իքիսիտէ ճիճողը գոմո՛ւ չլար :

— Գապահաթ Զէրէնանըն տըր, հիչ էզօնօմիալը իչ կէօրմէք պիլմէզսին, պիր օգգա գալմադ իլէ գըրգ թանէ պէօրէք եարըմ լիրայա պագար, էյ նէ եափսընլար զա-վալը կէնճէր, հալլէրինէ էլվէրմէզ :

— Պէն իսէ, պու սապահ գահվալթը էթմէտիմ քի գալմադ իլէ պէօրէք եէյէճէյիմ տէյի. կէնէ կիտէյիմտէ էթմէյի գըթըր էտիպ գահվալթըմը իտէյիմ :

— Պէնիմտէ եիւրէյիմ փէք էզիլիյօր կիտէյիմ :

Հայտէ գահվալթըմըզը իտէլիմ ըսելով, վառարանին բոլորտիքը ժողլուեցան, եւ փոխանակ խայմախ պէօրէկի պարզապէս պանիր հացով նախաճաշ մը ըրին :

Ա. ՍԱԳԱԵԱՆ

Ն Կ Ա Ր Ն Ե Ր

Ղալաթիոյ Թրամվայի կայարանին առջեւ խանութ-պանին մէկը կ'ըսէ :

— Այ օղուլ, օրթատան երևիւսէնէ, ճամէքեանըն թա եանրնտան եիւրիւմէնին սէպէպի վա՛ր մը չիմտի :

— Պէ ա գարտաշ նէ՞ օլուր :

— Նէ՛ օլաճագ, ճամէքեանը գըրաճագսըն :

— Էօթէքի եօլտան կիտիպտէ Թրամվայըն ալթընա գալըպ ահրէթէ կիթմէտէն իսէ, սէնին ճամէքեանըն գը-րըլըպ, սէնին իլէ բօլիսէ կիթմէք տահա խայրըլ տէ-յի՛լ մի, կը պատասխանէ մարդը խանութպանին :

* *

Հայոց մէջ ընթերցասիրութիւնը տարածուած չէ ը-սողները թող մտիկ ընեն :

Անցեալ գիշեր սրճարանի մը մէջ, յաճախորդին մէ-կը կարօծին, «Տա Ծալիկը բեր» ըսած ասեն, անգիէն ուրիշ մը կ'ըսէ :

— Յակոբ աղա, աֆ էտէրսին պէն օգույաճաղըմ, իքի սաաթ տըր պէքլէյօրըմ :

Անգիէն ուրիշ մը :

— Խայըր Թորոս աղա, պէն օգույաճաղըմ :

Այս միջոցին կարսօնը վրայ դալով կ'ըսէ թէ՛ «Էօ-պէթ վիչէն աղանըն տըր, պիրազ պէքլէյին» :

* * *

— Միւսիւ Ժան, միւսիւ Ժան :

— Օ՞, նէ՞ վար մօնչէր ամի :

— Պիգիմ Անտօնիկի հիչ կէօրալի՞ւն մի :

— Խայր օլա, նէ՞ վար քի :

— Ճանըմ, տիւն աքչամ սէօզ վէրտի պանա քի, պու սապահ ալաթուրքա սաաթ պէչտէ աբուհիթօ պուր-տա պուլունաճագ ըտը. պու վաղըթ օլտու տահա կի-տէն կէլէն եօգ :

— Էօլէ իսէ պօշ եէրէ պէքլէմէ, օ արթըզ կէլմէզ, պէն սնուն թապիսթընը բէք էյի պիլիբիմ :

— Ճանըմ նէ՞ սէօյլէրսին, պէնիմ իլէ բաթօլ ս'էօ-նէր էթտի :

— Սէն սնուն բաթօլ տ'օնէօրինէ գուլագ ասմա, օ հէր ատամա տա բաթօլ սօնէօր տէր տէ, սօնրա ճայըպ սէօնէր օլուր :

* *

Բարեկամ, ինծի երկու ոսկի փոխ տալու վստահու-թիւն ունիս :

— Ինչո՞ւ չէ, վստահութիւն ունիմ, բայց երկու ոս-կի չունիմ :

* *

Յովհաննէս աղա, էյի բասթ կէլտիլիզ. պէնտէ սի-զի արայօր ըտըմ :

— Նէ՞ վար, խայր օլա՞, միւսիւ Ժագ :

— Նէմիչէ գումրանեաքնտա պիր իչ պուլտում, սան. տըգըեարըզ կիպի պիր շէյ, պանա քէֆիլ օլաճագսըն :

— Աման, եարամամ, եէմինիյիմ, էվլատըմա պիլէ քէֆիլ օլամամ :

— Յովհաննէս աղա գըլմայըն պանա, սօնրա պու-րչի գաչըրաճագըզ :

— Նէ՛ չարէ, սօնրա պէն աղըմը գաչըրաճագըմա, չիմտի սէն իչի գաչըրսան տահա խայրըլ օլուր :

* *

Երկուշաբթի օրը մարդուն մէկը Եպիսկոպոսի մը հարցուց թէ՛ «Սրբազան, ի՞նչպէս այսօր դուրսը շատ ցուրտ կայ» :

Անգիէն ուրիշ մը ըսաւ :

— Էֆէնտիմ, ցուրտը Սրբազանին հարցունելու ին-ծի հարցուր, ես այս թըթիկ սէթրիյովս սըթմայէ բըռ-նուածի պէս կը գողամ կոր. Սրբազանը վրայէ վրայ աթլազ էնթարին հագեր, վարչախ քիւրք հագեր, լահորի շալը վիզը բաթտի, ոսկիներն ալ ծոցը լեցուցեր, ցուր-տը ո՛ւր պիտի իմանայ :

Ա. Ս.

ԾԱՂԻԿԻ ՀՅՈՒՍԳԻՐՆԵՐԸ

Աժանս Իւնիւլերսէշ ֆանքագի

ԲԱՆԿԱԼԹԻ, 9 Նոյեմբ. — Օրիորդ Նինի եւ օրիորդ Ֆիմի, որոնք ամառը՝ գիւղը մէյմէկ մօնչէր գտած էին եւ հակառակ իրենց փնտառութիւն դեռ հոս չէին գտած, այսօր նոր մէթոտով մը յաջողեցան գտնել զանոնք : Եր-կու մօնչէրները մեծապէս շփոթեցան այս հանգիպու մէն, որովհետեւ գարիջրատունէն յօգաւնով մը դուրս չհլուիր : (Առտուած իսկը տայ) :

Նոյն. — Դրամական մեծ տաղնապ կը տիրէ երկու մօնչէրներուն զրպանները : Իրազէլ յիշանալիներու մէջ կը կարծուի թէ անկարելի պիտի ըլլայ վճարել Սրբա-տիարի հաշուեցուցակները : Յարաբերութեանց խզումը մօտալուտ է :

ԷՄԻՆ-ԷՅՆԻՆ, 8 Նոյեմբ. — Բեռնակիրներու շօնման

որոշեց որ այսուհետեւ բեռնակիրները որոշ քանակութեամբ արկածներ յառաջ բերեն եւ մէկու մը զարնուելէ յետոյ վարձու պոստն. այս որոշումին համաձայն օրական 5 մարդու աչք պիտի հանեն, 13 թեւ պիտի կոտորեն, 40 անցորդ պիտի տապալեն եւ 100 բալթօ պիտի պատռեն: Իրազէկ ակումբներուն մէջ այս որոշում չատլաւ տպաւորութիւն թողուց:

ՍԻՐՔԷՃԻ, 10 Նոյեմբ. — Բիւզանդիոն երկու բունթօ աւելցնելուն համար արժեթու դիմելուն գինը անկում կը կրէ:

ՇԻՇԼԻ, 11 Նոյեմբ. — Թրամուէյի ձիերը բողոքագիր մը մատուցին ընկերութեան եւ պահանջեցին որ կամ բեռերը թեթեւցնեն իւրաքանչիւր Թրամուէյի կառքի մէջ երկու հոգի միայն նստեցնելով, եւ կամ կառքերուն քանի մը ձի աւելի լծեն: Ընկերութիւնը ականջ չկախելով, ձիերը միաձայն քուէարկութեամբ որոշեցին ճամբան Թրամուէյի գիծերուն վրայ պառկիլ եւ ի հարկին մեռնիլ, մինչեւ որ ընկերութիւնը դարման մը խորհի իրենց այս ախուր վիճակին: Այս որոշումը գործադրութեան դրուեցաւ:

ՍԱՄԱԹԻԱ, 12 Նոյեմբ. — Կիւմիւշ-Հալքալըյի հրապարակին վրայ Բագոսի համար արձան մը պիտի կանգնուի. Հանգանակութեան արդիւնքը եղաւ 4000 ֆեֆ եւ 600 հատ յիսուն տրամնոց:

ԹԱԳՍԻՄ, 14 Նոյեմբ. — Կառապաններու արհեստապետական ժողովին առաջարկ մը ներկայացուեցաւ որ՝ կառապանները այսուհետեւ իրենց կառքերը վազցուցած միջոցին վարձաւ չպօսան:

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ԱՆԳՂԻԱ. — Անցեալ չարթու Անգղիոյ Գաղթային նախարար Մր. Չէյմպըրլէն քաղաքական ճառ մը խօսեցաւ Մանչէսթըրի մէջ: Եւ այդ ճառն այնչափ մեկնութիւններու նիւթ տուաւ որչափ Լորտ Սալզպըրիի ատենախօսութիւնները, որոնց վրայ գրեցինք անցեալ չարթու: Գաղթային նախարարը ըսաւ թէ Մեծ Բրիտանիոյ նաւային եւ զինուորական պատրաստութիւնները բնական եւ նախազգուշական էին եւ հարկ եղան անոր համար որ ծանր վէճ մը ծագեցաւ Անգղիոյ եւ ուրիշ մեծ պետութեան մը մէջտեղ, եւ թէ յիմարութիւն պիտի ըլլար այդ պատրաստութիւնները թեթեւցնել ամէն վտանգ չանցած: Նեղոսի բովանդակ հովտին Եգիպտոսի իշխանութեան ենթարկումը, ըսաւ, մահու եւ կենաց խնդիր է, վասն զի եթէ թշնամի պետութիւն մը տիրէ Նեղոսի ակերուն, կարող կ'ըլլայ կործանում բերել այն երկրին: Անգղիա պատրաստ է Ֆրանսայի ամէն հաւատարմ տալու թէ առեւտրական ճամբայ մը պիտի ունենայ դէպ ի նեղոս, բայց Եգիպտոս ունենալու է քաղաքական վերին իշխանութիւնը: Անգղիա, զայս պահանջելով, փափաք չունի զՖրանսա ստորնաջնելու: Ապա ըսաւ թէ չատարիէ ի վեր Ֆրանսայի քաղաքական անձնաւորութիւններու բան գործն եղած է Անգլ. քաղաքականութեան

նեղութիւն պատճառել Մատակասքարի, Սիւմի, Չինու, Հարաւային Ափրիկէի մէջ եւ երկրազնդի ամէն կողմը: Անգղիոյ պետական մարդիկ, խաղաղութիւնը պահպանելու իղձով, այնչափ բան կրած են Ֆրանսայէ որչափ ուրիշ ոեւէ մեծ սզգ պիտի չհանդուրժել կրիլ, այնպէս որ մինչեւ անգամ ըսուեցաւ թէ անոնք պատրաստ են ճնշման առջեւ ոեւէ զոհողութիւն ընել: Բայց սխալ է այդ: Երկրորդ ատենախօսութեամբ մը Մր. Չէյմպըրլէն ընդհանուր տեսութիւն մը ըրաւ Անգղիոյ դիրքին վրայ Ափրիկէի եւ Արեւելեան Ասիոյ մէջ, եւ ըսաւ թէ Անգղիոյ քաղաքականութիւնն ամէն տեղ «բաց դրան» քաղաքականութիւնն է, այսինքն այլեւայլ ազգերու վաճառականութեան թոյլ տալ որ Չին, Ափրիկէ, եւայլն մտնէ նոյն պայմաններով: Չինու մէջ այս քաղաքականութիւնը չնչտեւու համար, ըսաւ Մր. Չէյմպըրլէն, ինք կը կարծէ որ Անգղիա կարող է վստահիլ Ճափոնի, Գերմանիոյ եւ Միացեալ Նահանգներու համակրութեան եւ գործակցութեան: Այս ճառերուն վրայ Ֆրանսական մամուլին մէջ երեւցած դիտողութիւններն աննպաստ են: Խաղաղութեան սպառնալիք մը կը նկատուին անոնք: Գերմանական մամուլն աւելի նպաստաւոր բայց զգուշաւոր լեզուով կը խօսի:

ՖՐԱՆՍԱ. — Վճռաբեկ ատենը որոշեց Տրէյֆիւսի իմացնել թէ իր դատին վերաքննութեան համար մատուցուած ազերսագիրն ընդունուած է սկզբամբ, նաեւ զՏէյֆիւս հրաւիրել որ պատրաստէ իր պաշտպանողականը: Կառավարութիւնն ալ հրահանգ տուաւ որ Վճռաբեկ ատենին որոշումը իսկոյն Տրէյֆիւսի հաղորդուի: Այս անօրէնութիւնը հակադրէյֆիւսեան թերթերուն առիթ ընծայեց Վճռաբեկ ատենին դէմ կծու ոճով գրելու, բայց կառավարութիւնը եւ ողջամիտ հանրային կարծիքը պիտի պաշտպանեն դատական մարմնոյն անկախութիւնը: Հարցումներու ցանկ մը պատրաստուած է Տրէյֆիւսի զրկելու համար, որպէս զի պատասխանէ անոնց: Բայց կը կարծուի որ հարկ պիտի ըլլայ Ֆրանսա բերել զՏէյֆիւս, վասն զի դժուար եւ տարապայման կերպով մեծածախ պիտի ըլլայ հեռագրով վարել հարցաքննութիւնը: Խորհրդարանի երկու ժողովներուն ալ ծրայիր մը ներկայացուած է, որով կ'ուզուի զինուորական ատենաներու առջեւ դատուածներուն ալ նոյն իրաւունքը տալ զոր կը վայելին քաղաքային դատարաններու առջեւ դատուածները: Այսինքն ամբաստանեալներն իրաւունք ունենան փաստաբանի օգնութիւն պահանջելու եւ դատուորին ոեւէ հարցման չպատասխանելու առանց իրենց փաստաբանին ներկայութեան:

ԱՅԼԵԼԱՅԼԲ. — Գերմանիոյ կէս պաշտօնական թերթեր կը գրեն թէ այսուհետեւ Գերմանիոյ տարեկան նոր զինուորագրեալներու թիւը այժմեանէն 15,000 աւելի պիտի ըլլայ: Դիտել կը տրուի թէ Չարին գէնընկէցութեան առաջարկէն ի վեր Անգղիա եւ Ֆրանսա չարժման մէջ զրին իրենց նաւատորմերը, Իտալիա ծանոյց թէ պիտի աւելցնէ իր նաւատորմը, Միացեալ Նահանգները նորէն նաւախումբ մը պատերազմի պատրաստ վիճակի մէջ զրին, եւ Գերմանիա բանակն ընդարձակելու օրինագիծ մը պատրաստեց: — Զօրեքշարթի Ումպէրթօ թագաւորը

բացաւ Իտալիոյ խորհրդարանը: Ն. Վեհափառութեան գահաճառն յոյս կուտայ թէ ներում պիտի չնորհուի անոնց որ վերջին խռովութիւններուն մասնակցեցան եւ կը յայտարարէ թէ օտար բոլոր պետութիւններու հետ Իտալիոյ յարաբերութիւնները չատ լաւ են: — Աւստրիոյ Ֆրանց Եոզէֆ կայսրը գահ ելաւ 1848 Դեկտ. 2ին: Պատարասութիւններ կը տեսնուին վայելչօրէն տօնելու համար անոր գահակալութեան յիսնամեակը, որ կուգայ գալ չաթութ, ուրբաթ օր: Եռաշիկայ կիրակի Աւստրիոյ բոլոր կաթոլիկ եպիսկոպոսներէն ստորագրեալ զիր մը պիտի կարդացուի Աւստրիոյ կաթոլիկ եկեղեցիներուն մէջ: — Մայրաքաղաքիս Անգղիական նախորդ դեսպան Յիլիփ Բըրի անցեալ Նինգշաթի Ումպէրթօ թագաւորէն պաշտօնապէս ընդունեցաւ իրրեւ Հոռմայ Անգղիական դեսպան: — Անցեալ չաթութ ծով իջուցուեցաւ Ֆոռմի-սեպըլ, առաջինն այն երեք մարտանաւերուն որ պիտի աւելցուին Անգլ. նաւատորմին վրայ եւ զօրեղագոյն են քան ռեւէ մարտանաւ զոր երբեք տեսած է աշխարհս: — Վիէնայի առեւտրական թերթ մը կ'ըսէ թէ Զօր. Բիլլըրը ութ օրէն Ֆաշտայէ Լոնտոն գնաց, եւ երբ երկաթուղին Խարթում հասնի եւ շոգենաւեր կանոնաւորապէս բռնին այդ քաղաքին ու Նեղոսի խոշոր ճիւղերուն միջեւ, որ անշուշտ պիտի կատարուի երկու երեք ասորիէն, այն ատեն դէպի հասարակած ուղեւորութիւնը Լոնտոնէ պիտի տեսնէ տասն օր, Վիէնայէ ութ օր, եւ արդի սերունդը պիտի տեսնէ կառախումբ մը որ կը բանի Ափրիկէի մէկ ծայրէն միւսը, Աղեքսանդրիայէ մինչեւ Բարեյուսոյ գլուխը, եւ պիտի բացուի առեւտուրի նոր աշխարհ մը:

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Երուսաղէմի Պատրիարք Ամեն. Տ. Յարութիւն Ս. Հայրն Նոյմ. 2ին Եաֆա մեկնեւ է՝ ուր պիտի մնայ տասներէնք օրի չափ, կազդուրուելու համար:

Ս. Պատրիարք Հայրը կիրակի օրը Պալատու եկեղեցին պատարագելէ ետքը՝ իր հետ առնելով անձնական քարտուղար Տ. Վահրիճ եւ Պալատի քարոզիչ Տ. Յուսիկ վարդապետները, Յունաց Պատրիարքարանի երթալով, տեսակցութիւն մը ունեցաւ Յունաց Ս. Պատրիարքին հետ: Թարգմանի պաշտօնը վարեց հայագէտ Տիմիդրիոս էֆ. Չոլաքիտէս:

— Բերայի նորընտիր Թաղական Խորհուրդին ամբողջացման համար որոշուած համեմատական քուէարկութիւնը կատարուելով անցեալ Կիրակի, ընտրուեցան մնացեալ ութ անդամներն եւս:

Յարութիւն էֆ. Սարաֆեան, Վահան էֆ. Էսաեան, Խնդիր էֆ. Սիմօնեան, Թաղէոս էֆ. Էքմէքճեան, Գրիգոր էֆ. Խըտըրեան, Հրանտ էֆ. Ասատուր, Տիգրան էֆ. Թօգաթեան, Յովհաննէս էֆ. Թորոսեան:

Նախորդ Կիրակին, ինչպէս կը յիշուի, քուէից բացարձակ առաւելութեամբ ընտրուած էին արդէն:

Վսեմ. Նուրեան էֆ., Տիրան էֆ. Կիւմրէչկէրտան,

Միհրան էֆ. Կեսարեան, Գրիգոր էֆ. Սէլիմէճեան:

Այս կերպով, կ'ամբողջանայ նոր Թաղ. Խորհուրդը: — Ս. Պատրիարք Հայրը կոնդակով մը Գատրգիւղի Տ. Կարապետ քահանայ Սանտալճեանը նոյն եկեղեցւոյ աւագերէց կարգեց: Նոյնպէս Ռուսճուզի Տ. Կարապետ քահանային աւագութեան տիտղոս տուաւ:

— Գուճգարուի դոսի քարոզիչ Տ. Եղնիկ եպիսկոպոս Ապահունի հրաժարական մատուցած էր իր պաշտօնէն: Այս անգամ Ս. Պատրիարք Հօր յանձնարարութեամբ եւ տեղւոյն մատակարար Յանձնաժողովին կարգադրութեամբ՝ յիշեալ եպիսկոպոսը վերստանձնած է իր պաշտօնը:

— Էյուպի Ս. Աստուածածին եկեղեցիի Թաղ. Խորհուրդը գանգատադիր մը յղած է Պատրիարքարան՝ տեղւոյն քահանային դէմ, յայտնելով թէ Խորհուրդին ձեռքէն բռնութեամբ կնիքը, տոմարները եւայլն յափշտակեւ է: Թաղ. Խորհուրդը՝ ճարահատած՝ հրաժարական զրկած է:

— Սկիւտար Ս. Կարապետ եկեղեցիի Թաղ. Խորհուրդը պատրաստութիւններ կը տեսնէ, որպէս զի Դուրեան Տ. Եղիշէ նորապսակ եպիսկոպոսը երբ Կ. Պոլիս վերադառնայ, իր եպիսկոպոսական անդրանիկ պատարագը նոյն եկեղեցւոյ մէջ մատուցանէ, վասն զի նոյն եկեղեցւոյն մէջ վարդապետ ձեռնադրուած էր: Միւս կողմէ, կը լսենք թէ Տ. Եղիշէ եպիսկոպոս ժամանակ մը էջմիածին՝ պիտի մնայ, Ամենայն Հայոց Ս. Հայրապետին յանձնարարութեան համեմատ՝ Մայր Աթոռի Թանգարանին ձեռագիրները քննելու համար:

— Կեսարիոյ առաջնորդ Տ. Տրդատ Մ. Վ. Պալեան՝ Յակոբ սարկաւազ Հազարեանի վարդապետական ձեռնադրութեանը համար արտօնութիւն ուղած էր Պատրիարքարանէ: Կրօնական Ժողովին որոշման համեմատ՝ Տ. Տրդատ Մ. վարդապետ՝ եպիսկոպոսական աստիճան առնելով էջմիածնէ վերարձէն ետքը յիշեալին ձեռնադրութիւնը ինքը պիտի կատարէ:

— Ծանիկի Առաջնորդական տեղապահ Տ. Բարսէն Մ. վարդապետ՝ երկու քահանայական ընծայացուներ եւս զրկած ըլլալով, Պատրիարքական հրամանաւ վեց ամիս Արմաշի Դպրեվանքը կրօնական ուսմանց մէջ հըրահանգուելէ ետքը միայն պիտի ձեռնադրուին:

— Տ. Թորգոմ վարդապետ Դպրեվանքի որբերուն մէկ լուսանկարը եւ անոնց ինքնագիր շարադրութիւնները զրկած էր Ս. Պատրիարքին: Ն. Սրբազնութիւն անոնց ըրած յառաջդիմութենէն գոհ մնալով գոհունակութեան գիր մը յղեց որբերուն:

ՓԱՍՏԱԲԱՆ ՅԱԿՈԲ ԷՖ. ՍԹԱՄՊՈԼԵԱՆ

Իր գրաւեցեալը փոխադրած է

Թիւնէլի կից, Ղաշաթիս, Իզգէթ Փաշա խան,
Ա. Յարկ:

ԿՈՐՈՒՍԵԱԼ ԿՏԱԿԸ

ՀԱՏՈՐ ԵՐԿՐՈՐԳ

ԳԼՈՒԽ Թ.

ԵՐԵՈՒ ՁՈՅՊԵՐԸ ԳԵՄ ԱՌ ԳԵՄ

Այս անգամ Պետիկ յիշաւ ի վախճաւ, Տիմիթրի յիշաւ եւ Պարսիկն ալ յայտնապէս զուստնալի եղաւ, Այսուհանդերձ Պետիկ պարտաւորեալ էր երթալ զուստնալի քանալ:

Երբ զուստնալի քանալ Վիրգա Սուչո իր ծախեալ վիճակին մէջ ներս խոյացաւ, իր հետ քաշելով նաեւ Պետիկը եւ անոր կոկորդէն բռնելով գոչեց.

— Չա՛ր զաւակ, ի՞նչ չափեցար զիս խաբելով, ինչո՞ւ այն սինքորին կը գոհես զիս, քու հա՛յրդ:

Այս ձայնն առնելով Պարսիկը զսպանակէ մղուած ի նման տեղէն ցատկեց եւ նախասենեակը սրացաւ, ինչպէս եւ Պ. Օհան:

— Գուլա՛ Պ. Սուչո Գուլա ետեւէն անձայն ներս սպրդելով նախասենեակին մուտք անկիւնը քաշուած էր եւ չորրորդ յարկի վարձակալին սպասուհին որ այդ միջոցին կաթին ամանը ձեռքը վար կիջնէր, երրորդ յարկի վարձակալին զրան մէջ այդ անսովոր բազմութիւնը տեսնելով, իր կնոջական հետաքրքրութեամբը կենալով զիտել ու մտիկ ընել սկսաւ:

Պարսիկը՝ որ Տիմիթրին էր եւ առանց Պետիկին օձիքը թողուլ, զայն կը լրտեսէր անդուլ անդադար, երբ նախասենեակին մէջ Պ. Սուչո Գիւրգա տեսաւ, որուն առջեւ Պետիկ ծնրադրած կ'ըսէր:

— Հա՛յր, կաղաչեմ, մտիկ ըրէ ինձ . . .

Տիմիթրի անմիջապէս իր գօտիէն վեցհարուածեանը քաշեց առանց եւ իր ըրածին հետեւանքը մտածելու մէկ գնտակով Պետիկը չնչասպառ գետին փռեց ակնթարթի մը մէջ, այնպէս որ Գիւրգա ու Պ. Օհան չկրցան զինքն արգիլել:

Տիմիթրի հարուածին ձայնէն սթափելով, ուզեց խոյս տալ այդ սենեակէն ուր կը գտնուէին իր երկու երդուեալ թշնամիները, բայց երկու մտերիմ բարեկամը չթողուցին զինքը որ իր գործած այս նոր ոճիկն յետոյ զարձեալ յաշողի պրծիլ օրինաց տրամադրութենէն:

Սպասուհին այս անակոնունելի դէպքը տեսնելով ապշած եւ ափ ի բերան մնացած էր, իսկ Գուլա զրանն առնելի մօտենալով Տիմիթրիի փախուստն արգիլելու պատրաստուած էր:

Վեցհարուածեանին ձայնը լսուելով ոստիկանք անմիջապէս փախեցան եւ նախասենեակին գուռը հասնելով վայրկեանաբար կացութեան գիտակից եղան եւ Տիմիթրին ձերբակալեցին, որուն ձեռքը գտնուած ծխաշունչ գէնքը ոճրագործն ըլլալուն ակնյայտնի նշանակն էր: Այսու հանդերձ ոճրիկ գործադրութեան ներկայ գրտնուող անձնաւորութիւններէն ալ խնդրեցին որ մինչեւ պահականոց իրենց ընկերանալ հաճին եւ սպասուհւոյն անունը մակտնունը եւ տարիքն արձանագրելով մեկնեց ան:

Պահականոցին մէջ Տիմիթրի ըմբռնելով որ անկարելի պիտի ըլլայ իրեն այդ ոճրիկն ուրանալ, ամբողջովին խոստովանեցաւ զայն:

Ոստիկանութեան պաշտօնակալը որ Տիմիթրիի առաջին խոստովանութիւնը լսեց, անմիջապէս Գիւրգաի, Օհանի վկայութիւններն առնելէ յետոյ զիրենք ճամբեց, եւ ոստիկանութեան բժիշկին հետ Պետիկի տունը գնաց թէ անոր վէրքը քննելու եւ թէսպասուհւոյն վկայութիւնն ալ լսելու համար:

ԳԼՈՒԽ Ժ.

ԵՐԶԱՆԿՈՒԹԵԱՆ ՆԱԽԱՏՈՒՆԸ

Սուչո Գիւրգա եւ Օհան՝ Ղալաթա Սէրայի պահականոցէն մեկնելով Գուլայի հետ միասին դէպ ի կամուրջ ուղղուեցան իւրաքանչիւրն իր անձնական յիշատակներուն եւ մտածմանց մէջ թաղուած:

Վայրկեան մը Գուլա Պէտոն նշմարեց եւ ուրախութենէն ոստնուլ սկսաւ, այնչափ բարի լուրեր ունէր անոր հաղորդելու, բայց միայն քանի մը բառ փոփոց անոր ականջն ի վար, եւ իր մեծերուն հետ կամուրջն անցնելով վերջին չոգենաւին հազիւ հասան:

Շոգենաւին մէջ Հաճի աղա Պ. Օհանը նշմարելով զարձեալ հրաւիրեց զինքը պիւֆէէն քանի մը զաւակիկ օղի պարպելու. բայց ազնիւ մարդը որ իր կեանքը մինչ ցայն վայր բարեկամաց բարօրութեան զոհած էր, իրեն եղած այդ հրաւէրը մերժելով հանդերձ յանձնարարեց Պ. Կարապետի որ տիկին Մայրենէն եւ Սաթենիկը լաւ նայի եւ խոստացաւ հետեւեալ իրիկունն անոր հետ մնալ, եւ անհամեմատ բարի լուրեր հաղորդել մօրն ու աղջկան:

Հաճի Կարապետ աղա՝ որ քնականաբար բան մը չէր հասկնար այս յանձնարարութենէն, առանց գիտողութեան զայն ընդունիլ պարտաւորեցաւ իր զարմանալի բարեկամին խոհուն եւ մտածկոտ դէմքը տեսնելով:

Այն գիշերը Մենակեացն իր «Տոմնա»ին եւ Գուլայի հետ ուղղակի իր բնակարանը գնաց եւ առանց ընթերելու կանուխ մը պառկեցան, բայց իւրաքանչիւրին միտքը տոչորոզ այն տխուր դէպքէն յետոյ անկարելի եղաւ իրենց նոյն գիշերը քնանալ եւ հետեւեալ առաւօտ ալ կանուխ արթնցան:

Առաջին չոգենաւը զիրենք զարձեալ կամուրջ փոխադրեց, եւ Վոյվոտայի կառավարչին յանձնարարութեան համեմատ ուղղակի Ոստիկանութեան պաշտօնատունը գացին, ուր արդէն ոստիկանական ժողովոյն հարցաքննիչը Տիմիթրիի խնդրով կը զբաղէին:

Նոյն օրը մինչեւ երեկոյ տեւող քննութենէ մը հաստատուեցաւ թէ ութ անգամ բերդարգելութեան եւ տառն եւ մէկ անգամ ալ բանտարկութեան դատապարտուած ծանօթ չարագործ Տիմօ կամ Տիմիթրի սպաննած էր իր մանկութեանը Վիէնայի ընկեցիկ մանկանց ապաստարանէն Ժան Սարտու անուամբ մէկուն առած 13 թիւ Ֆրից անուն սպիտակ մը, որ ինքզինքը Պետիկ յորջորջել կուտար:

(Շարունակելի)

ՍԱԿԱՐԱՆ ՂԱԼԱԹԻՈՅ

Օսմ. Բոնսօլիսէ Սէնի Դ. 24—22	Սոս.Օր.Շանժէ Վալ. Ա.Ո. 3—20
Բումէլի երկաթուղի Քր. 109—13	Օսմ. Ապահով. Ընկ. Օ. Ո. 4—2
Օսմանիյէ , 398—	Թրամուէյ Բաժնէթը. դո. 755—
Ռէժի , 275—	, Ժուլիսան , 250—
Օսմ. Պանֆա Օ. Ո. 12—	, Պարսաթը , 496—
Քրէտի ժէն. Օրթ. , 9—10	Տէրոսի ջրի Ընկ. , 304—
Երկրագործ. Պանֆա , 7—30	Քարափ Կ. Պոլսոյ , 456—

ԸՆԹԱՅԻ ԴԻՍԿՈՅ

Մէնիսիյէ 108—20	Գաղղիական ոսկի 87—15
Մէթալիֆ 97—30	Անգղիական , 110—04
Մանր արծաթ 103—30	Քրիմից 51—08
Բօլ Էմբէրիալ 90—20	Ռուսիյի բուղթ 8—59

Է. Բ. Ի. Թ. Ա. Պ. Լ.
(ՄԱՍԻՍԱՆԱՆ ԿԱԶՄԱՆԱՐԱՐՈՒՄ)
Ս. Շ. Ե. Ս. Բ. Ե. Ն. Զ. Օ. Բ.
Կենսաց Ապահովագրական ընկերութիւն
Երաշխատութեամբ Կրտսեացութեան Է.
1 Մեկտր 227 Մեկտր Տրապի
Ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ
ԳՈՐԾԱՆԱԿԱՆՈՒՄՆԵՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

ՊԱՐԶ ՕՐԱՑՈՅՑ 1899 ՏԱՐԻՈՅ

Ս. Փրկչեան Ազգ. Հիւանդանոցի սեպհակահաւոթիւնը եղող Օրացոյցը ընտիր թղթի վրայ մաքուր տպագրութեամբ հրապարակ հանուած է, ի գին 1 զահեկանի։ Ընդարձակն եւս քիչ օրէն պիտի հրատարակուի ճոխ պարունակութեամբ։

Հոգաբարձութիւնս մեծ յոյս ունի որ Պատուարժան հասարակութեան անհն մի անհատ նկատողութեան առնելով Հիւանդանոցիս անուակին անձուկ կացութիւնը ու պատասպարելոց ստուար թիւը, պիտի փափաքի նուէր մը ընել նոյն Հաստատութեան, գոնէ մէկ մէկ օրացոյց զընելով։

Կը խնդրուի ամէն Բարեսէր ազգայիններէ որ Ազգ. Հիւանդանոցիս օրացոյցներու վրայ տպեալ Հոգաբարձութեանս պաշտօնական կնիքին ուշադիր ըլլան։

(Կնիք Հիւանդանոցի)

(Հաստատեալ յամին 1852)

ՏՐԲ. Ս. ԽԱԶԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺԲ

Թիւ 396, Մեծ-Փողոց Բերա

(Եանիի Գարեջրատան վրայի յարկը, ճիշդ Զրպուհեանց դէմ)

Կատարելագործեալ գործիքներու միջոցաւ ամենասատիկ ցաւած ակոսներն մեկ անգամեւ կը լեցուին, ցաւով դիմեալու եւ բուժուած վերադառնալու պայմանաւ։

Նորահար եղանակաւ, նուրբ, ճաշակաւոր եւ դիմացկուն արհեստական ակոսներ կը պատրաստեն, յար եւ նման բնականի, դեմքի ձեւաւորութիւն ըստ քաւիքի, ծանոցութիւն, եւ ազատ արտաւանդութիւն երաշխաւորեալ։

Բերնի հիւանդութիւնք կատարելապէս կը բուժուին, ինչպէս նաեւ թմրեցուցիչ դեղերու, եւ ամենակատարելագործեալ աքցաններու միջոցաւ առանց ցաւի աստիճանաւորութիւն։

Յ. Գ. Զմեռները կիրակի օրերն ալ, (մինչեւ կէս օր), ինչպէս նաեւ ամէն օր, (մինչեւ կէս գիշեր) հիւանդ կ'ընդունին Բերայի գործատեղին։

Ա Ջ Դ

Ազգ. Հիւանդանոցի սեպհակահան մաքառա դերձաններն ըստ առաջնոյն կը վաճառուին Սուլթանի համամ Մարտիկ էֆ. Շիրինեանի վաճառատունը, կեդրոնատեղի Ազգ. Հիւանդանոցին սիկաուի թղթին։

Այս առթիւ կը խնդրուի Արգոյ հասարակութեանէն որ փութան փորձել այս դերձաններն։ Փորձառու եւ մասնագէտ անձինք հաստատած են առաւելութիւնը հրապարակի վրայ գտնուած առաջնակարգ դերձաններէն։ Փորձեցէք եւ անմիջապէս պիտի տեսնէք առաւելութիւնը։

Եւ միանգամայն օգնած պիտի լինիք Ս. Փրկչի Ազգ. Հիւանդանոցի հարիւրաւոր խելճ եւ անկար պատրաստելոց։

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ (ԿԱՆԻՍԻԿ)

Կ. Պոլիս եւ Գաւառներ Տարեկան 50, Վեցամս 25, Եռամս 15 դր. Օսար երկիրներ 12, 6, 3 ճր. Իրամի տեղ բոսթայի բուլ ալ կ'ընդունուի Գաւառներէն։ Թղթատարի ծախք մեր վրայ։

ԵՄԱԿԻԿԻ Խմբագրութեան եւ Վարչութեան վերաբերեալ ամէն գրութիւնք պէտք է ուղղուի Սո.

ՄԱՐՏԻՐՈՍ ՏԷՕՓՄԷՃԵԱՆ

ՏՆՕՐԷՆ ԾԱՂԻԿ ԵՄԱԿԻԿԻ

Ղալաթիա, Նորասուցեան խան

Արտօնատէր Ա. ՍԱԲԱՅԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Վ. ՄԻՆԱՍՅԱՆ

Կ. Պոլիս, Սուլթան Համամ 14.